

Píše Kateřina Smyčková

(E*forum, 27. 11. 2013)

„Což bylo od počátku, což jsme slýchali...“, nyní konečně vychází. První úplná novodobá edice Hájkovy Kroniky české, plod mnohaletého editorského úsilí Jana Linky, je splátkou jednoho z velikých dluhů české literární historie. Hájkovo dílo, které se brzy po svém vydání stalo snad nejcitovanější českou knihou a od druhé poloviny 18. století nepřestalo být předmětem kategorických odsudků, později též i obhajob, bylo donedávna dostupné – krom původního tisku z roku 1541 – pouze v Schönfeldově přetisku prvního vydání (1819), v neúplné edici Flajšhansově (1918–1933) a ve výboru Jaroslava Kolára (1981). U kolébky nové edice stálo na místě sudiček společenství účastníků **konference Na okraj Kroniky české**, uspořádané staročeským oddělením Ústavu pro českou literaturu AV ČR záměrně v duchu jeho „Staročeských dýchánek“, při nichž jsou atmosféra příspěvku a jeho informační hodnota brány jako dvě rovnocenné kategorie. Vědecký pohled na Hájka byl tudíž doplněn i večerním scénickým čtením s hudebními vložkami (čtvrtek 14. 11.), zádušní mši za Hájka (pátek) a výletem na Tetín a jiná místa Hájkova působení (sobota).

Organizátoři se rozhodli upozadit zřetel kriticko-historický a vsadit na veskrze pozitivní koncept Hájka jako beletristy, umělce slova – jediný, kdo se ke všeobecné chvále Hájka nepřidal, byl Václav Cílek, který svůj příspěvek založil na čtenářském dojmu ze zcela nudné a nečtivé staré kroniky. Vzhledem ke zvolené dominantní perspektivě překvapuje, jak nízký podíl nakonec tvořily referáty literárněhistorické, z nichž se navíc jen málokterý dokázal odrazit od dílčích témat a nalezl odvahu vyslovit soud obecnější platnosti, byť to u díla tak rozsáhlého není jednoduché. Nejširší literárněhistorické otázky si kladla Jana Česká usilujíc o charakteristiku vedlejších epizodických vyprávění, podobným směrem se ubírala i úvaha Tomáše Havelky o groteskních motivech, ergo o *Kronice české* jako kratochvilném čtení. K tomu lze přičíst úježi zaměřené pojednání Venduly Rejzlové o zobrazení řeholních řádů u Hájka, které nicméně bylo, podobně jako předchozí referát, přeplněno prostým převyprávěním zajímavých epizodických příběhů.

S akcentací konceptu Hájka jako slovesného tvůrce korespondovala vystoupení ryze jazykovědná (Jana Pleskalová a Jarosław Malicki se věnovali onomastickým jevům, operující množstvím číselných údajů; František Martínek načrtl rozlišení stylových rejstříků napříč textem) a i několik příspěvků zdánlivě historických znovu pojalo Hájka spíše jako literáta (obraz husitství – Petr Čornej) či se věnovaly dílčím tématům (rodové legendy – Robert Novotný), popřípadě vybraným pramenům (*Turecká kronika* – Jaromír Linda, *Staré letopisy české* – Alena M. Černá). Auditoriu se nedostalo zevrubnějších pokusů o zhodnocení Hájkovy historické práce, snahy zařadit

Kroniku českou do kontextu dobového českého i zahraničního dějepisectví, potažmo výkladu Hájka jako raně novověké historiografické autority, vyjma snad dílčí příspěvek literárního historika Miloše Sládka (Beckovského Poselkyně) a lingvistky Aleny A. Fidlerové (legenda o založení Klatov). O pozdější recepci Hájka v historiografii 19. století pak mluvil Dalibor Dobíáš, zajímavý odraz Kroniky v Jirákových Starých pověstech českých ukázal příspěvek Karla Komárka.

Jako podnětné rozšíření byla do programu zařazena reflexe Hájka v židovském prostředí (Daniel Soukup), a zvláště pak v prostředí německojazyčném, neboť do poloviny 18. století vyšla *Kronika česká* v německém překladu třikrát, česky pak pouze jednou. Škoda jen, že oba germanistické příspěvky (Jan Kvapil, Vlastimil Brom) se v mnohém překrývaly a přitom zanikla nápadná disproporce německých a českých vydání. Ani dotaz z pléna na toto téma nenašel v diskusi žádné odezvy, ač by recepce měla být jednou ze zásadních otázek, které si historik starší literatury klade. Právě německojazyčná vydání Hájka jsou totiž dokladem toho, že pohled na bohemikální literaturu a její čtenářskou obec je značně zkreslován, omezí-li se pouze na díla vycházející česky. Navzdory očekávání se však diskuse nejen v tomto případě vyčerpala řešením sekundárních detailů, aniž by došlo na otázky obecnějšího charakteru; jako by tak do prázdna vyzněla úvodní programová přednáška Petra Voita o nutnosti zkoumání knižního trhu a čtenářské obce, stejně jako těžko mohly celistvějšímu poznání prospět převaha sympatie a nedostatečný zájem o některé dílčí aspekty jevu.